Alexei PALII

OMISIUNILE ÎN COMUNICAREA SCRISĂ

Dacă vom urmări evoluţia oricărei limbi pe parcursul mai multor secole sau chiar milenii, vom constata că majoritatea cuvintelor şi-au schimbat formele într-o măsură mai mică sau mai mare. Astfel, formele aceluiaşi cuvînt, atestate la diferite etape istorice, uneori nu numai că nu sînt identice, dar nici asemănătoare nu sînt. De ce oamenii modifică formele cuvintelor? Această întrebare şi-a găsit demult explicare în cercetările specialiştilor prin cunoscuta teorie a *economiei în limbă*, care rămîne în vigoare pînă în prezent. Dar care este motivul economiei în limbă ?

Vom medita mai jos asupra acestei probleme, pornind de la postulatul că fiecare individ din natura vie (fie plantă, fie animal) este organizat în aşa mod, încît să se poată adapta la mediu, *să consume cît mai puţină energie pentru necesităţile existentei sale*.

În cazul omului asemenea trăsături sînt şi mai pregnante, ele fiind determinate de caracterul raţional al acestuia (nu în zadar a fost supranumit *homo sapiens*). Fiinţă raţională, omul tinde să-şi satisfacă necesităţile, inclusiv cele de comunicare, printr-un consum minim de energie şi de timp. Ghidat de principiul economiei în procesul comunicării verbale, omul a modelat de-a lungul tuturor timpurilor faptele de limbă în aşa fel, încît să poată spune prin ele cît mai mult, dar cu eforturi cît mai mici.

Modificarea resurselor de limbă în procesul comunicării a fost numită de către lingvişti *evoluţie a limbii*, iar legităţile cele mai generale care au guvernat această evoluţie au fost numite *legi fonetice*.

Se consideră că legile fonetice şi-au încheiat manifestarea sau, altfel zis, cuvintele au devenit deja atît de şlefuite, încît mai departe nu mai este loc pentru "optimizarea" lor. Acest punct de vedere poate fi acceptat numai dacă luăm ca sistem de referinţă cunoscutele legi fonetice, cercetate de lingvistica clasică, legi care s-au manifestat la o anumită etapă de dezvoltare a limbii. Fiind însă în afara acestui sistem de referinţă, am putea afirma cu certitudine că procesul de trunchiere şi prescurtare a faptelor de limbă nu încetează niciodată, deşi normele limbii literare au menirea să-l stăvilească. Să observăm în acest sens frecvenţa înaltă în uz a unor cuvinte trunchiate cum ar fi, bunăoară, ***mul****(t) mai mare,* ***tre****(buie) să ştii,* ***prof****(esor)*, ***dom****(nu)****le*** ş.a.

În secolul vitezelor şi al crizei de timp, la principiul economiei de energie se mai adaugă şi principiul economiei de timp, precum şi atitudinea neglijentă a multor vorbitori faţă de cultura comunicării factori care generează omisiuni frecvente la toate nivelurile comunicării (cuvînt, enunţ, text). În cele ce urmează ne vom referi doar la omisiunile realizate la nivelul enunţului scris.

Din motive de economie, vorbitorii trunchiază enunţurile, eliminînd din ele elementele de care consideră că se pot dispensa. Cercetarea acestui fenomen, pe care îl numim *omisiune*, ar contribui la interpretarea teoretică a unor fapte de sintaxă (a frazei şi a textului), oferind totodată şi soluţia unor probleme practice care apar la redactarea (corectarea) textelor şi care îi interesează în mod expres pe redactori, ziarişti, corectori şi pe toţi cei implicaţi în comunicarea scrisă în virtutea activităţii lor profesionale.

O omisiune este realizată în scopul comprimării unui enunţ. Dar cît de mult se poate comprima un enunţ fără a afecta gîndul exprimat în el? Care este relaţia dintre omisiune şi integritatea semantică a enunţului? Tocmai aceste întrebări constituie subiectul pe care îl vom elucida în continuare. Vom porni de la postulatul că enunţul exprimă un gînd transmis de la vorbitor (*emiţător*) la ascultător (*receptor*), iar actul comunicării (prin mijloace verbale) se consideră realizat numai dacă integritatea gîndului recepţionat de către ascultător

BDD-A20917 © 2003 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 08:25:19 UTC)

coincide total cu integritatea gîndului pe care a intenţionat să-l transmită vorbitorul.

După cum se poate conchide din cele de mai sus, actul comunicării (prin urmare, şi vorbitorul) este determinat de două principii opozitive: pe de o parte, de economia în limbă şi, pe de altă parte, de necesitatea de a exprima gîndul în toată integritatea lui, cu maximum de exactitate. Primul principiu cere cît mai multă economie, adică să se scurteze enunţul cît mai mult, iar cel de-al doilea cere ca gîndul să fie transmis absolut exact. Dar în ce măsură poate fi "comprimat" un enunţ fără a-i afecta integritatea semantică? Exact acest lucru trebuie să-l sesizeze vorbitorul, pentru că tocmai el va trebui să respecte principiile amintite mai sus, construind pe baza lor doi factori opozitivi în stare de echilibru.

După cum ne demonstrează analiza unui vast material de cercetare, rolul de arbitru al vorbitorului în identificarea şi respectarea echilibrului dintre *economie* şi *integritate* nu este defel simplu, deoarece modul în care acest *arbitru* percepe, în fiecare caz aparte, economia şi integritatea este relativ, chiar subiectiv. Fiecare vorbitor simte în mod individual dacă un gînd, exprimat într-un anume mod, constituie o entitate integrală sau, dimpotrivă, este ştirbit, suspendat sau echivoc. Ne vom convinge de acest adevăr în cele ce urmează, examinînd patru tipuri de omisiuni (realizate în scopuri de economie) denumite, respectiv, în funcţie de gradul de eroare cauzată: *omisiuni recomandabile, omisiuni admisibile, omisiuni nerecomandabile, omisiuni condamnabile.* (Pentru comoditate şi economie de spaţiu cuvintele omise vor fi date între paranteze.)

Omisiuni recomandabile

Exemplul întîi. În enunţul *În ochii trişti ai tăi am văzut ochii mei* a fost făcută o omisiune ajungîndu-se la varianta comprimată *În ochii trişti ai tăi i-am văzut pe-ai mei.* Comparînd gîndul din varianta completă cu cel din varianta comprimată, observăm că omisiunea nu a afectat integritatea acestuia. Mai mult, suprimarea unor cuvinte a conferit enunţului o structură mai concisă, eliminîndu-se o repetare supărătoare şi cîştigîndu-se astfel sub aspect stilistic.

Exemplul al doilea. *O parte dintre scriitorii din fosta Republică Moldovenească, precum Alexandru Lipcan, Samson Şleahu, Ion Cana şi mulţi alţii, au rămas cunoscuţi doar de criticii literari şi de alţi specialişti în materie de literatură.*

Să examinăm exemplul în cauză ca o variantă a unei structuri mai generale:

a. *O parte dintre scriitorii... cum sînt Alexandru Lipcan...*

b. *O parte dintre scriitorii...după cum sînt Alexandru Lipcan...*

c. *O parte dintre scriitorii... precum (sînt) Alexandru Lipcan...*

Dintre aceste trei variante (a, b, c), uzul "şi-a permis" doar în ultima (c) să omită verbul copulativ *a fi*.

Deşi omisiunea verbului *a fi* înseamnă suprimarea copulei, adică a elementului care exprimă identitatea, ceea ce ar conduce la nonsens, uzul "şi-a permis" totuşi această abatere cu o frecvenţă atît de mare, încît ea a devenit normă. Ca rezultat, s-a ajuns la situaţia în care asemenea construcţie sincopată nu numai că nu constituie o greşeală de limbă, dar este chiar recomandabilă.

Făcînd această constatare, e firesc să ne întrebăm: după producerea omisiunii, care element al judecăţii a rămas să exprime identitatea dintre subiectul şi predicatul logic? Pentru că, deşi copula lipseşte, identitatea este totuşi într-un fel exprimată. În caz contrar, enunţul respectiv nu ar mai putea reda gîndul care se cere transmis interlocutorului. Credem că aici adevărul stă la suprafaţă: deşi copula nu este prezentată în forma materializată a verbului *a fi*, ea este subînţeleasă ca fiind prezentă.

După cum am văzut, omisiunile recomandabile nu afectează integritatea semantică a enunţului. De regulă, enunţurile cu asemenea omisiuni sînt mai suple, mai sugestive.

Omisiuni admisibile

Exemplul întîi. *În Podişul Codrilor şi (în) Podişul Nistrului configuraţia aşezărilor rurale este determinată de relieful fragmentat de văi adînci.*

BDD-A20917 © 2003 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 08:25:19 UTC)

În acest exemplu, prepoziţia *în* exprimă un raport spaţial, avînd două poziţii (prima şi a doua) şi incluzînd două complemente circumstanţiale de loc (*în Podişul Codrilor* şi *în Podişul Nistrului*). Însă în poziţia a doua repriza este facultativă, pentru că, dacă aici prepoziţia va lipsi, funcţia de includere a celui de-al doilea complement circumstanţial îl va realiza prepoziţia din prima poziţie. Pentru că între cele două poziţii (şi, respectiv, între cele două complemente circumstanţiale) practic nu este distanţă, astfel încît forţa de inducţie a prepoziţiei din prima poziţie este suficientă, în percepţia vorbitorului, ca să poată include şi cel de-al doilea complement circumstanţial. Cu alte cuvinte, deşi în poziţia a doua prezenţa prepoziţiei *în* este în totală concordanţă cu norma literară, lipsa ei este admisibilă, pentru că nu afectează gîndul care se cere comunicat.

Exemplul al doilea poate fi prezentat în trei variante, prima fiind completă, iar celelalte două avînd un anumit grad de comprimare.

a. *Examinăm structura economiei naţionale care este prezentată pe sectoare.*

b. Examinăm structura economiei naţionale (*care este*) *prezentată pe sectoare.*

c. *Examinăm structura economiei naţionale* (*care este prezentată*) *pe sectoare.*

Sub aspectul conţinutului, toate variantele enunţului respectiv exprimă acelaşi gînd, fără diferenţe, şi concordă cu norma. Prin urmare, cele două omisiuni (b, c), de diferite măsuri, nu au afectat integritatea semantică a enunţului. Sub aspect stilistic însă, varianta (a) pare să conţină un uşor balast verbal, iar varianta (c) pare să-l lase pe interlocutor într-o anumită incertitudine în sesizarea gîndului (însăşi economia este organizată pe sectoare; economia este aşa cum este, însă în cazul respectiv noi o vedem pe sectoare; economia este aşa cum este, însă cineva ne-a prezentat-o pe sectoare). În această ordine de idei varianta (a) este corectă, varianta (b) este corectă, cea mai reuşită şi de aceea recomandabilă (pentru că este cea mai concisă şi mai clară), iar varianta (c) este admisibilă.

Exemplul al treilea. *Aş încerca (să fac) o afirmaţie excesiv de patetică.*

În varianta comprimată, receptorului i se dă libertatea de a completa singur lacuna apărută în urma omisiunii, dar este puţin probabil că cineva ar subînţelege în locul acestei lacune alt verb decît *a face* (ori sinonimele lui). Tocmai acest fapt, adică uşurinţa eliminării omisiunii şi completării ei de către toţi vorbitorii cu acelaşi conţinut, face ca varianta comprimată să nu-şi piardă integritatea semantică şi de aceea o considerăm admisibilă.

Exemplul al patrulea. *Conform (?) comentatorului, federalizarea Republicii Moldova ar soluţiona problema Transnistriei.*

Aici omisiunea este percepută ca un gol deranjant între cele două cuvinte (*conform* şi *comentatorului*), însă completarea lui parcă ar fi pusă nu în sarcina emiţătorului, dar a receptorului, permiţîndu-i acestuia din urmă să aleagă singur una dintre mai multe soluţii posibile. Pentru orice vorbitor inteligent găsirea soluţiei nu va prezenta nici o dificultate, acesta alegînd, de exemplu, între variantele: *opiniei, teoriei, părerii, concepţiei* etc.

Exemplul al cincilea vizează omisiunea verbului *a fi* dintr-o serie de construcţii gerunziale. Să examinăm enunţurile:

a. *(Fiind) adaptate cu grijă la situaţia concretă, multe modele s-au dovedit a avea succes.*

b. *(Fiind un) specialist cunoscut în domeniu şi apreciat timp de trei decenii, în străinătate, savantul nu a avut probleme de angajare în cîmpul muncii.*

c. *(Fiind) în stare de ebrietate, şoferul nu a reuşit să evalueze şi să coreleze toţi factorii situaţiei create pentru a acţiona în consecinţă.*

Structurile enunţurilor citate sînt atestate în uz atît în forma lor deplină, cît şi în cea sincopată. După cum se poate observa, omisiunile înregistrate afectează doar structura sintactică a enunţurilor (de exemplu, în enunţul (a) construcţia gerunzială devine construcţie participială), însă integritatea semantică rămîne intactă. E de remarcat însă că asemenea omisiuni, indiferent de poziţia construcţiei gerunziale, nu sînt întotdeauna admisi-

BDD-A20917 © 2003 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 08:25:19 UTC)

bile. De exemplu: *Fiind băiet, păduri cutreieram* (M.Eminescu).

Omisiuni nerecomandabile

Factorul natural, istoric şi cel geografic influenţează asupra gradului de populare şi valorificare a teritoriului, (asupra) proceselor demografice, componenţei etnice, specializării economiei etc.

Prepoziţia *asupra* include patru complemente indirecte omogene în dativ: 1) *gradului de populare...; 2) proceselor demografice; 3) componenţei etnice; 4) specializării economiei.* Însă ea precedă doar primul complement, fără a fi reluată în celelalte trei poziţii, pentru că se contează pe forţa ei inductivă asupra celorlalte trei complemente. Însă distanţa dintre prima poziţie şi cea de a doua este prea mare ca această forţă să mai acţioneze suficient de bine în memoria cititorului şi de aceea forma în dativ a complementului al doilea (*proceselor*) apare ca fiind nemotivată. Soluţia constă în reluarea prepoziţiei *asupra* în poziţia a doua, adică înaintea celui de-al doilea complement. În această poziţie ea ar putea să-şi exercite funcţia de includere a celor două complemente indirecte care urmează.

Omisiuni condamnabile

Acest tip de omisiuni conduc la erori grave de logică şi de stil. În continuare vom da o serie de exemple, din care vom încerca să desprindem tipologia greşelilor cauzate de omisiuni.

Exemplul întîi. *Activitatea de bază în această regiune este agricultura, care înregistrează o productivitate mai înaltă comparativ cu (productivitatea agriculturii din) celelalte regiuni.*

Omisiunea de faţă, realizată probabil nu numai din motive de economie, dar şi din necesitatea de a evita repetarea supărătoare a cuvintelor indicate între paranteze, cauzează o greşeală de logică constînd în compararea unor noţiuni incompatibile (se compară *productivitatea* cu *regiunile*). Varianta completă a enunţului, cu includerea cuvintelor indicate între paranteze, este într-adevăr deranjantă, de aceea trebuie evitată. Una dintre soluţii ar fi următoarea: *Activitatea de bază în această regiune este agricultura, care înregistrează o productivitate mai înaltă decît acea din celelalte regiuni.* În varianta propusă sînt prezenţi ambii termeni ai comparaţiei, iar faptul că al doilea termen (*productivitate*) este înlocuit prin pronumele demonstrativ *acea* nu prejudiciază integritatea gîndului exprimat în enunţ. Mai pot exista şi alte soluţii: *Activitatea de bază în această regiune este agricultura, care înregistrează o productivitate mai înaltă decît în celelalte regiuni.* Această variantă de asemenea conţine o omisiune evidentă, fiind suprimat termenul al doilea al comparaţiei – *productivitatea*, însă el poate fi uşor subînţeles.

Încă un enunţ cu acelaşi tip de omisiune şi, respectiv, cu acelaşi tip de greşeală: *Aceşti pictori fac parte din categoria numelor româneşti cunoscute.* După cum se poate lesne observa, în acest enunţ se compară, într-o formă voalată, *pictorii* cu *numele*. Eroarea poate fi eliminată prin restabilirea cuvintelor omise: *Aceşti pictori fac parte din categoria pictorilor cu nume româneşti cunoscute.* Greşeala logică a fost reparată, însă s-a ajuns la o greşeală stilistică, repetîndu-se în mod supărător cuvîntul *pictori*. Însă această eroare de asemenea poate fi rectificată, cuvîntul *pictorilor* fiind înlocuit cu lexemul *artiştilor*.

Exemplul al doilea. *Industria de parfumerie şi cosmetice se bazează pe uleiurile extrase din plante eterooleaginoase şi (?) alte materii prime.*

Enunţul de faţă conţine o omisiune (marcată cu semnul întrebării între paranteze) care cauzează un echivoc. Locul omisiunii este precedat de două prepoziţii (*pe* şi *din*) care posedă forţă inductivă asupra poziţiei în care se află omisiunea. Acest fapt îi dă posibilitate cititorului să interpreteze enunţul în două moduri în funcţie de prepoziţia pe care o va utiliza. Astfel:

1. *Industria de parfumerie şi cosmetice se bazează pe uleiurile extrase din plante eterooleaginoase şi* ***pe*** *alte materii prime.*

2. *Industria de parfumerie şi cosmetice se bazează pe uleiurile extrase din plante eterooleaginoase şi* ***din*** *alte materii prime.*

BDD-A20917 © 2003 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 08:25:19 UTC)

Fireşte, soluţia va consta în folosirea prepoziţiei adecvate în funcţie de gîndul care se cere comunicat.

Exemplul al treilea. *În prezent în agricultură trebuie să recuperăm greşelile pe care le-au comis alţii.*

Eroarea comisă în enunţul de faţă (*recuperăm greşelile*) este cauzată de o omisiune. Varianta completă a enunţului ar putea fi: *În prezent în agricultură trebuie să recuperăm pagubele cauzate de greşelile pe care le-au comis alţii.*

Exemplul al patrulea este un caz în care acelaşi tip de omisiune (a prepoziţiei) poate avea efecte diferite. Să comparăm enunţurile de mai jos:

1. *Accentul se va pune pe producţia de zahăr, (de) conserve, (de) ulei vegetal, (de) lactate, (de) tutun fermentat, (de) mezeluri.*

2. *Strugurii au o valoare calorică mare, conţinînd vitamine, fermenţi, fier, aluminiu, fosfor, acizi organici, săruri de potasiu, (de) calciu, (de) magneziu etc.*

În primul enunţ, prezenţa prepoziţiei *de* este necesară numai în faţa determinativului *zahăr*, aici ea indicînd raportul de determinare. În faţa celorlalte determinative ea este de prisos (ba chiar supărătoare), pentru că în aceste poziţii acţionează forţa de inducţie a prepoziţiei din prima poziţie. Prin urmare, în acest caz omisiunea este recomandabilă.

În al doilea enunţ, prezenţa prepoziţiei *de* (de ex., *de potasiu*) exprimă raportul dintre determinatul *săruri* şi determinanţii *potasiu, calciu, magneziu,* chiar dacă determinatul *săruri* nu se reia de fiecare dată. Iar lipsa prepoziţiei în poziţiile a doua şi a treia cauzează un echivoc care îi permite cititorului să-şi aleagă una dintre cele două variante posibile de sens: calciu sau săruri de calciu, magneziu sau săruri de magneziu. Cu alte cuvinte, în acest enunţ repriza prepoziţiei, şi respectiv omisiunea, sînt purtătoare de sens şi nu pot fi evitate.

Exemplul al cincilea. *Vom vorbi despre cele mai importante sărbători religioase ale creştinilor, mozaicilor şi musulmanilor.*

Acest enunţ permite o dublă interpretare. Prima: V*om vorbi despre cele mai importante sărbători care aparţin* ***numai*** *creştinilor, despre cele care aparţin* ***numai*** *mozaicilor şi despre cele care aparţin* ***numai*** *musulmanilor.* A doua: *Vom vorbi despre cele mai importante sărbători religioase* ***comune*** *ale creştinilor, mozaicilor şi musulmanilor.* Raportul posesiv dintre determinatul *sărbători,* pe de o parte, şi determinanţii *creştinilor, mozaicilor* şi *musulmanilor*, pe de altă parte, permite această interpretare. Însă asemenea sărbători nu există. Fireşte, cititorul nu va înţelege că există *sărbători comune ale creştinilor, mozaicilor şi musulmanilor,* dar nu pentru că enunţul nu ar permite această interpretare, ci pentru că ştie prea bine că creştinii, mozaicii şi musulmanii nu au sărbători religioase comune.

Pentru a ne convinge o dată în plus că enunţul în cauză permite această interpretare falsă, să completăm structura lui cu o altă informaţie, pe care cititorul nu o cunoaşte în mod aprioric, ci trebuie să o afle din conţinutul enunţului. Astfel: *Vom vorbi despre cele mai importante idei filozofice ale scriitorilor X, Y şi Z.* Apartenenţa respectivelor idei filozofice poate fi înţeleasă în două moduri. Astfel, cele mai importante idei filozofice:

a. care aparţin numai scriitorului X, care aparţin numai scriitorului Y şi care aparţin numai scriitorului Z;

b. care aparţin şi scriitorului X, şi scriitorului Y, şi scriitorului Z.

Un alt exemplu, şi mai convingător: *Grindina a distrus cele mai frumoase plantaţii ale lui X, Y şi Z.*

Şi acest enunţ conţine un echivoc, dînd posibilitate să se înţeleagă că plantaţiile pot aparţine, în mod separat, lui X, lui Y şi lui Z sau pot aparţine, în comun, lui X, lui Y şi lui Z.

După ce ne-am convins că enunţul din exemplul al cincilea conţine un echivoc, să observăm că respectiva greşeală este cauzată de anumite omisiuni. În acest scop, vom restabili între paranteze ceea ce a fost omis, obţinînd astfel varianta completă care nu mai permite o dublă interpretare: *Vom vorbi despre cele mai importante sărbători religioase ale creştinilor, (despre cele ale) mozaicilor (precum) şi (despre ale) musulmanilor.*

BDD-A20917 © 2003 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 08:25:19 UTC)

Exemplul al şaselea. *Sînt examinaţi factorii care au influenţat pozitiv şi negativ asupra agriculturii.* Întrucît situaţia din acest enunţ este foarte asemănătoare cu cea din enunţurile cuprinse în exemplul al cincilea, vom lăsa comentarea cazului pe seama cititorului, indicînd în continuare doar varianta completă: *Sînt examinaţi factorii care au influenţat pozitiv şi (cei care au influenţat) negativ asupra agriculturii.*

Exemplul al şaptelea. *Dacă judecăm după categoria de vîrstă a copiilor, ei vor ajunge să cunoască specificul culturii materiale, îndeletnicirile şi meşteşugurile populare, bucătăria naţională şi folclorul.*

În enunţul de faţă, raportul dintre subordonata condiţională şi regentă este fals. În realitate, copiii nu vor ajunge să cunoască ceva doar în funcţie de faptul că cineva judecă sau nu ceva în anumite condiţii. Cu alte cuvinte, acţiunea din subordonată nu constituie în realitate o condiţie pentru realizarea acţiunii despre care se vorbeşte în regentă. Această deformare este cauzată de suprimarea unui segment de frază, care i s-a părut vorbitorului de prisos. Golul apărut în urma omisiunii ar putea fi completat în felul următor: *Dacă judecăm după categoria de vîrstă a copiilor, **am putea afirma că** ei vor ajunge să cunoască specificul culturii materiale, îndeletnicirile şi meşteşugurile populare, bucătăria naţională şi folclorul.* În urma acestei completări structura frazei s-a schimbat (subordonata condiţională + regenta + subordonata completivă), iar subordonata condiţională exprimă un raport care poate exista cu adevărat în realitate (evident, dacă judecăm într-un anumit fel, am putea face anumite afirmaţii întemeiate pe judecăţile respective).

Varianta completată a enunţului este doar una dintre multele posibile. Iată doar cîteva dintre acestea: *am putea crede că, am putea fi convinşi că, am putea trage concluzia că, am putea avea certitudinea că* etc.

Acest tip de omisiune, condamnabil, se întîlneşte destul de frecvent în comunicarea scrisă. Iată încă un caz: *Dacă vom crede că documentele publicate reflectă adevărul, în acel an murise de foame 83 mii de oameni.*

Şi în acest caz ne dăm uşor seama că raportul condiţional este fals. În acel an puteau să moară ori să nu moară 83 mii de oameni, indiferent de faptul dacă noi vom crede sau nu în veridicitatea documentelor respective. Condiţia care a determinat moartea oamenilor respectivi a fost cu totul alta decît atitudinea noastră faţă de documentele publicate. Şi în cazul de faţă, ca în cel anterior, motivul erorii este omisiunea. Încercăm să restabilim integritatea enunţului: *Dacă vom crede că documentele publicate reflectă adevărul, **vom ajunge la concluzia că** în acel an murise de foame 83 mii de oameni.*

Considerăm că exemplele examinate mai sus demonstrează destul de convingător că, în contextul general al comunicării, omisiunea este un fenomen foarte frecvent, că la nivelul enunţului ea poate fi recomandabilă, admisibilă, nerecomandabilă sau condamnabilă, în funcţie de context, dar şi de modul subiectiv în care percepe lucrurile fiecare vorbitor. În planul culturii comunicării, este recomandabil să reţinem că orice enunţ poate fi comprimat (şi trebuie comprimat) doar atît timp cît nu este afectată integritatea gîndului care se cere exprimat. Depăşirea acestui moment, numit *punct critic*, este nerecomandabilă sau chiar condamnabilă. Aşa dar, criteriul primordial al comprimării enunţurilor impune *păstrarea integrităţii gîndului* care trebuie transmis.

Anumite cercetări în profunzime ale fenomenului respectiv, inclusiv sub aspectul psihologiei perceperii textului, ar putea pune în lumină o serie de structuri deocamdată nestudiate şi raportarea acestora la normele limbii literare.

Examinînd mai multe cazuri de omisiuni, ne convingem că fenomenul poate fi clasificat nu numai după criteriul conformării acestora la norma limbii literare, dar şi după alte criterii, cum ar fi, bunăoară, cele care ţin de structura propoziţiei. Astfel, de la tipologia propoziţiei s-ar putea ajunge la tipologia omisiunii.

BDD-A20917 © 2003 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 08:25:19 UTC)